

Başvuru Numarası	:2022/2
Toplantı Tarihi/Sayısı	:3.3.2022/10
Karar Numarası	:2022/158
Başvuran	:Av. M..... T..... (T.C.:.....)
Başvuran Vekili	:--
Adres	:--
Muhatap Kurum/Kişi	:--
Muhatap Adres	:--

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, çocuk evlerinde kalan çocukların fotoğraf ve görüntülerinin sosyal medya hesaplarında paylaşılması nedeniyle Belediyesinin, Belediye Başkanı'ın, Valiliğinin, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünün, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ve İçişleri Bakanlığının çocuk haklarını ve özel hayatın gizliliği hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde; 31.12.2021 tarihinde Belediye Başkanı'ın bir sosyal medya platformunda yer alan resmi hesabından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Çocuk Evleri Sitesine (Sevgi Evleri) gerçekleştirmiş olduğu ziyaretin videosunu paylaştığını, söz konusu paylaşımda çocukların yüzlerinin görüldüğünü; Belediyesinin de çocukların mahremiyetine dikkat etmeksizin ziyarete ilişkin fotoğrafları aynı sosyal medya platformunda paylaştığını, bu çerçevede başta Anayasa olmak üzere ulusal ve uluslararası normlarca güvence altına alınmış özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini iddia ederek sorumlular hakkında inceleme yapılmasını ve idari para cezası verilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. T.C. Anayasası'nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20'nci maddesinde: "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.(...)*" hükmü haizdir.

4. Anayasa'nın "Ailenin korunması ve çocuk hakları" başlıklı 41'inci maddesine göre: "*(...) Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.*"

5. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 3'üncü maddesi: "*Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir. (...) Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.*" şeklindedir.

6. Yine Sözleşme'nin 8'inci maddesinde: "*Taraf Devletler, yasanın tanıdığı şekliyle çocuğun kimliğini; tabiiyeti, ismi ve aile bağları dâhil, koruma hakkına saygı göstermeyi ve bu konuda yasa dışı müdahalelerde bulunmamayı taahhüt ederler. Çocuğun kimliğinin unsurlarının bazılarında veya tümünden yasaya aykırı olarak yoksun bırakılması halinde, Taraf Devletler çocuğun kimliğine süratle yeniden kavuşturulması amacıyla gerekli yardım ve korumada bulunurlar.*" hükmü haizdir.

7. Mezkûr Sözleşme'nin 16'ncı maddesi ise: "*Hiçbir çocuğun özel yaşantısına, aile, konut ve*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamaz. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.” şeklindedir.

8.Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin “Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı” başlıklı 8’inci maddesine göre: “(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. (2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin hukuka uygun ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

9.5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun “Temel ilkeler” başlıklı 4’üncü maddesinde: “Bu Kanunun uygulanmasında, çocuğun haklarının korunması amacıyla; (...) b) Çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi, (...) l) Çocuklar hakkında yürütülen işlemlerde, yargılama ve kararların yerine getirilmesinde kimliğinin başkaları tarafından belirlenmemesine yönelik önlemler alınması, ilkeleri gözetilir.” hükmü haizdir.

10.6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun “Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları” başlıklı 6’ncı maddesine göre: “Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir. (2) Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır. (...)”

11.6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin (g) bendinde: “ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”; (i) bendinde: “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

12.Mezkûr Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinde ise: “(1)Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.” hükmüne yer verilmiştir.

13.Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvurunun kanuni temsilci veya vekil aracılığıyla yapılması” başlıklı 37’nci maddesinde: “(1) Başvurular, kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabilir. Kanunî temsilci veya vekil aracılığıyla yapılan başvurularda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesinin sunulması zorunludur.” ifadesine yer verilmiştir.

14.Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesi: “ (1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir. ” hükmünü içermektedir.

15.Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” kenar başlıklı 67’nci maddesi: “(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” şeklindedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

16.Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

17.Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu çerçevede Kurum, ayrımcılık yasağı hakkındaki ve ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları inceleyebilmekte, ayrımcılık yasağının ihlali halinde 6701 sayılı Kanun'un "İdari Yaptırımlar" başlıklı 25'inci maddesi kapsamında idari para cezası uygulamaktadır.

18.Başvuran, Belediye Başkanı'ın Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Çocuk Evleri Sitesine gerçekleştirdiği ziyaret esnasında koruma altında bulunan çocuklara ilişkin görüntülerin'ın ve Belediyesinin resmi sosyal medya hesaplarında paylaşılmasının ulusal ve uluslararası normlarla güvence altına alınmış özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğini iddia ederek ilgili kişiler ve kurumlara idari para cezası uygulanmasını talep etmektedir.

19.Anayasa'nın 20'nci maddesinde herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, bu bağlamda özel hayatın gizliliğine dokunulamayacağı vurgulanmaktadır. Özel hayatın korunmasıyla doğrudan ilişkili olan kişisel veriler ise 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile güvence altına alınmıştır. Mezkûr Kanun'un 6'ncı maddesinde kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verilerinin özel nitelikli kişisel veri olduğu, özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesinin yasak olduğuna hükmedilmiştir.

20.Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8'inci maddesinde herkesin özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Söz konusu madde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından geniş yorumlanmakta olup bireylerin görüntüleri de özel ve aile hayatına saygı bağlamında değerlendirilmektedir. Mahkemeye göre; *"Bir kişinin görüntüsü, kişinin eşsiz özelliklerini gösterdiğinden ve onu diğer kişilerden ayırt ettiği için kişiliğinin temel özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Bu nedenle, kişinin kendi görüntüsü üzerindeki hakkı kişisel gelişimin önemli parçalarından biridir. Bu hak, görüntüsünün yayınlanmasını reddetme hakkının yanında söz konusu görüntünün kullanımını kontrol etme hakkını kapsamaktadır."* (Von Hannover vs. Almanya, p.96).

21.Mahkeme özel ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında devletlerin negatif yükümlülüğün yanı sıra pozitif yükümlülüğü de olduğunu, bu doğrultuda devletlerin bireylerin birbirleri arasındaki ilişkide özel hayata saygı hakkını güvence altına almaya yönelik önlemler alması gerektiğini vurgulamıştır (Lozovyye vs. Rusya, p.36).

22.Çocukların mahremiyetinin korunması çocuk hakları ve özel hayatın gizliliği bağlamında ayrı bir öneme sahiptir. Anayasa'nın 41'inci maddesinde çocuklarında her türlü şiddet ve istismardan korunması için devletin koruyucu tedbirler almakla yükümlü olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme' de çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun üstün yararının temel alınması gerektiği, bu çerçevede Taraf Devletlerin, çocuğun kimliğini koruma hakkına saygı göstermeyi ve bu konuda yasa dışı müdahalelerde bulunmamayı taahhüt ettiği, çocuğun kimliğinin unsurlarının bazılarında veya tümünden yasaya aykırı olarak yoksun bırakılması halinde, Taraf Devletlerin çocuğun kimliğine süratle yeniden kavuşturulması amacıyla gerekli yardım ve korumada bulunacağı ve hiçbir çocuğun özel yaşantısına haksız olarak müdahale edilemeyeceği vurgulanmaktadır.

23.5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu da çocuklar hakkında yürütülen işlemlerde, yargılama ve kararların yerine getirilmesinde kimliğinin başkaları tarafından belirlenmemesine yönelik önlemler alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

24.Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de 8'inci madde kapsamında bireyleri bireylerin eylemlerinden korumak için gerekli önlemleri devletin takdir yetkisine bırakmış olsa da başta çocuklar olmak üzere savunmasız kişilerin etkin bir şekilde korunması gerektiğinin altını çizmiştir (X ve Y vs. Hollanda, p.23, 24, 27).

25.Nitekim Mahkeme, cinsel istismar mağduru bir çocuğun fotoğrafının ve kimlik bilgilerinin olaya ilişkin haberde kullandığı için ulusal yargı makamları tarafından tazminat cezasına çarptırılan medya şirketinin

yaptığı başvuru kapsamında incelediği davada, çocuğun savunmasız konumu nedeniyle özel bir koruma hak ettiğinin altını çizmiş, ifade hürriyeti ve haber verme hakkının varlığını kabul etmekle birlikte, haberde çocuğun görüntüsüne ve kimliğinin detaylarına yer verilmesi nedeniyle şirkete verilen tazminat cezalarının çocuğun mahremiyetini korumak adına ölçülü olduğuna karar vermiştir (Krone Verlag Gmbh vs. Avusturya, p.55-62).

26.Bununla birlikte, başvuranın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının, Belediye Başkanı’ın, Belediyesinin, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünün,Belediye Başkanı’ın ve Belediyesinin çocuk evlerinde kalan çocukların özel hayata saygı haklarını ihlal ettikleri iddiasından oluşan başvurusunun 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilemeyeceği tespit edilmiştir.

27.Öte yandan, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde, Kuruma bireysel başvuruda bulunma hakkının, ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan gerçek ve tüzel kişilere ait olduğu düzenlenmiştir. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 37'nci maddesinde ise, başvuruların kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabileceği, kanunî temsilci veya vekil aracılığıyla yapılan başvurularda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesi sunulmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Başvuru dilekçesi bu bağlamda değerlendirildiğinde başvuranın mağdur sıfatına sahip olmadığı gibi temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesi de sunmadığı tespit edilmiştir.

28.Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 48’inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 03.03.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-onaylıdır

Ünal SADE

Üye